

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

Tato letová příručka je pouze pro informaci a nelze použít pro provozování skutečného letounu!

Imatrikulace :

Výrobní číslo : VL – 3 - XX

Datum : DD.MM.YYYY

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

1. Všeobecně

1.1 Úvod

Tato letová příručka poskytuje informace potřebné pro bezpečný a efektivní provoz ultralehkého letounu VL-3.

Příručka také obsahuje materiály a dodatečné informace, které výrobce pokládá za důležité.

1.2 Certifikační základ

Tento typ letounu byl navržen v souladu s předpisem „Požadavky letové způsobilosti ultralehkých letadel“, který je platným certifikačním základem pro kategorii ultralehkých letadel schvalovaných *Leteckou amatérskou asociací České republiky*

Upozornění

Toto letadlo (SLZ – sportovní létající zařízení) nepodléhá schvalování Úřadu pro civilní letectví ČR a je provozováno na vlastní nebezpečí uživatele.

1.3 Výstrahy, upozornění a poznámky

V letové příručce uvedené výstrahy, upozornění a poznámky mají následující význam.

Výstraha

Znamená, že nedodržení stanovených postupů vede k bezprostřednímu nebo značnému snížení bezpečnosti letu.

Upozornění

Znamená, že nedodržení stanovených postupů vede k menšímu nebo víceméně dlouhodobějšímu snížení bezpečnosti letu.

Poznámka

Soustředí pozornost na speciální úkon, který přímo nesouvisí s bezpečností letu, ale který je důležitý nebo neobvyklý.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

1.4 Základní údaje

1.4.1 Popis letounu

VL-3 je letoun určený zejména pro rekreační a turistické létání, s omezením na neakrobatický provoz.

VL-3 je jednomotorový dvoumístný celokompozitový letoun se sedadly vedle sebe. Podvozek je tříkolový s předovým kolem. Trup je laminátová skořepina s níž jsou integrovány laminátové sedačky. Upínací pásy jsou zakotveny též v sedačkách a v přepážce trupu.

Křídlo je jednonosníkové s kompozitovým potahem, který je tvořen dvěma vrstvami laminátu a speciální pěnou. Kormidla, VOP i SOP jsou stejné konstrukce

Řízení je zdvojené a je většinou táhlové pouze náhon směrového kormidla je lanový. Křídélka a výškové kormidlo je ovládáno řídicí pákou, která je umístěna mezi nohama pilota. Směrové kormidlo se ovládá nožními pedály, klapky jsou ovládány pákou na hlavním nosníku trupu mezi piloty.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

1.4.2 Hlavní technická data

Křídlo

rozpětí	8.44 m
plocha křídla	9.8 m ²
hloubka SAT	1,236 m
plošné zatížení	46 kg/m ²

Křídélka

plocha	0.207 m ²
--------------	----------------------

Klapky

plocha	0.8 m ²
--------------	--------------------

Trup

délka	6,2 m
šířka	1.15 m
výška	1,5 m

Vodorovná ocasní plocha

rozpětí	2.68 m
plocha	1.69 m ²
plocha výškového kormidla	0.73 m ²

Svislá ocasní plocha

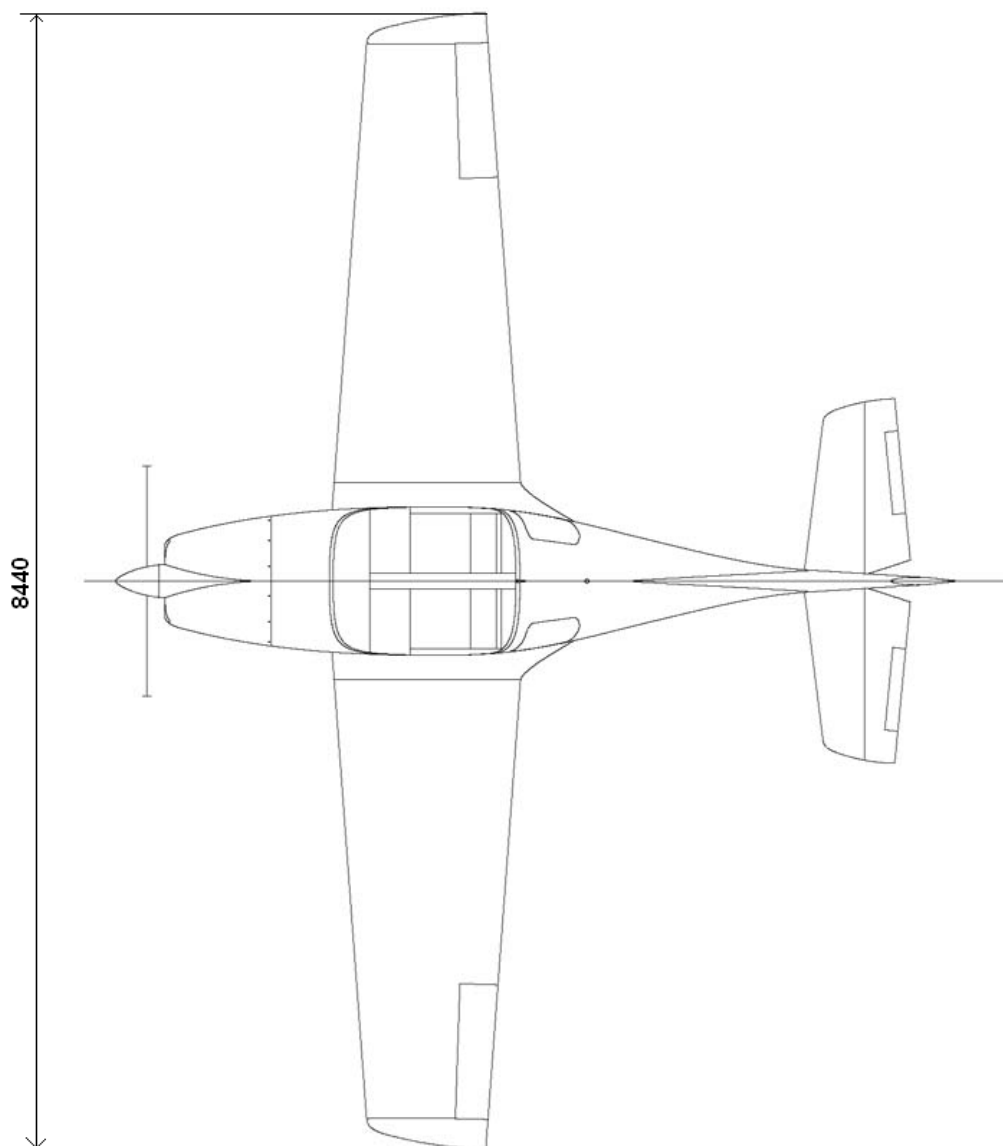
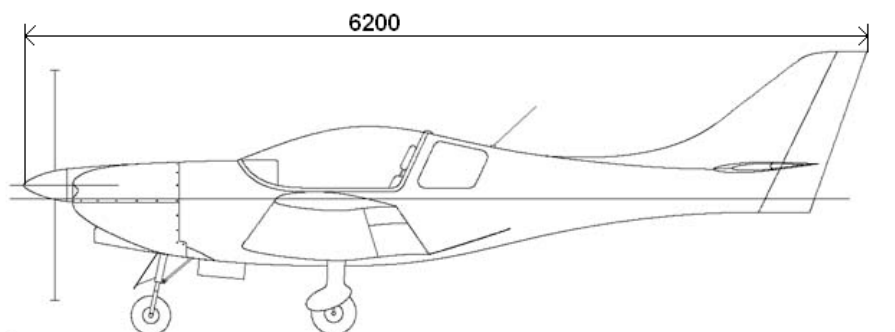
výška	1,03 m
plocha	0.876 m ²
plocha směrového kormidla	.0.309 m ²

Podvozek

rozchod	1.83 m
rozvor	1.285 m
průměr kola hlavního podvozku	0.35 m
průměr kola předového podvozku	0.3 m

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

1.5 Dvoupohledový náčrt

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

2. Provozní omezení

2.1 Úvod

Kapitola 2 obsahuje provozní omezení, značení přístrojů a základní štítky nutné pro bezpečný provoz letounu, jeho motoru, standardních systémů a vybavení.

2.2 Letové rychlosti

Omezení letových rychlostí a jejich význam pro provoz jsou uvedeny v následující tabulce :

Rychlost		IAS [km/h]	Význam
V_{NE}	Nepřekročitelná rychlost	305	Nepřekročujte tuto rychlost v žádném případě
V_A	Návrhová obrátová rychlost	165	Nad tuto rychlost nepoužívejte plné výchylky kormidel ani nevykonávejte rychlé zásahy do řízení - mohlo by dojít k přetížení letounu
V_{NO}	Maximální konstrukční cestovní rychlost	210	Nepřekračujte tuto rychlost s výjimkou letu v klidném vzduchu a i tehdy pouze s opatrností
V_{FE}	Max. rychlost při vysunutých klapkách	120	Nepřekračujte tuto rychlost při vysunutých klapkách
V_{LE}	Max. rychlost při vysunutém podvozku	150	Nepřekračujte tuto rychlost při vysunutém podvozku

2.3 Značení rychloměru

Značení rychloměru a významy barevných rozlišení jsou uvedeny v následující tabulce :

Značka	Rozsah - hodnota [IAS kts]	Význam
Bílý oblouk	55-120	Provozní rozsah při vysunutých klapkách
Zelený oblouk	75-210	Normální provozní rozsah
Žlutý oblouk	210-305	Obraty se musí provádět s opatrností a pouze v klidném ovzduší
Červená radiála	305	Maximální rychlost pro všechny operace

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

2.4 Pohonná jednotka

Výrobce motoru : Bombardier-Rotax GMBH

Typ motoru : Rotax 912 ULS

Výkon :

Vzletový : 73.5 kW / 100 hp

Max. trvalý : 69 kW / 95 hp při 5500 rpm

cestovní : 66 kW / 90 hp při 4800 rpm

Otáčky :

Max. vzletové : 5800 ot/min max po dobu 5 min

Max. trvalé : 5500 ot/min

Cestovní : 4800 ot/min

Volnoběžné : 1400 ot/min

Teplota hlav válců :

Minimální : 60 °C

Maximální : 135 °C

Teplota oleje :

Minimální : 50 °C

Maximální : 130 °C

Opt. provozní : 90 °C - 100 °C

Tlak paliva (je-li nainstalován snímač s ukazatelem) :

Minimální : 0,15 bar

Maximální : 0,40 bar

Druh paliva : viz. 2.12

Druh oleje : Jakýkoliv druh motor. oleje např. pro 4. Taktní motocyklové motory, ale ne letecký olej. Výkonová klasifikace SF, SG dle API.

Výstraha

Tento motor není certifikován jako letecký a kdykoliv může dojít k jeho vysazení. Za důsledky vysazení nese zodpovědnost v plné míře pilot letounu.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

2.5 Značení přístrojů pohonné jednotky

Funkce	Dolní mez	Normální provoz	Rozsah zvýšené opatrnosti	Horní mez
Otáčky motoru RPM [ot/min]	1400	1400-5500	5500-5800	5800
Teplota hlav válců CHT [°C]	60	60-100	100-135	135
Teplota oleje [°C]	50	90-110	110-130	130
Tlak oleje [bar]	1	1,5 - 5,0	5,0 - 7,0	7,0 při studené m startu

Poznámka

V paměti přístroje FLYdat jsou naprogramovány pro motor Rotax 912 UL limitní hodnoty 1. a 2. stupně uvedené v Návodu k použití přístroje FLYdat. Překročení limitů je signalizováno blikáním kontrolky a zaznamenáno do paměti přístroje.

2.6 Značení ostatních přístrojů

- Palivoměr

Poloha ručičky palivoměru	Levá nádrž [litr]	Pravá nádrž [litr]
Plná nádrž	45	45
$\frac{3}{4}$ nádrže	30,5	29,5
$\frac{1}{2}$ nádrže	20,5	19
$\frac{1}{4}$ nádrže	9	6,5
Prázdná nádrž	3	3
Svítil kontrolka	5	4

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

2.7 Hmotnost

prázdná hmotnost (standardní provedení) ..... 325 kg

Poznámka

Skutečná hmotnost je uvedena v Kapitole 6, odstavec 6.2

maximální vzletová hmotnost ..... 472 kg

maximální přistávací hmotnost ..... 472 kg

maximální povolená hmotnost zavazadel ..... 15 kg

2.8 Centráž

Poloha těžiště prázdného letounu (podvozek zasunut) ... 15,5 %SAT

Poloha těžiště prázdného letounu (podvozek vysunut) ... 13,3 %SAT

provozní poloha těžiště ..... 21 - 34 %SAT

2.9 Schválené obraty

Kategorie letounu : Normální

Letoun smí mimo manévry při normálním letu provádět také :

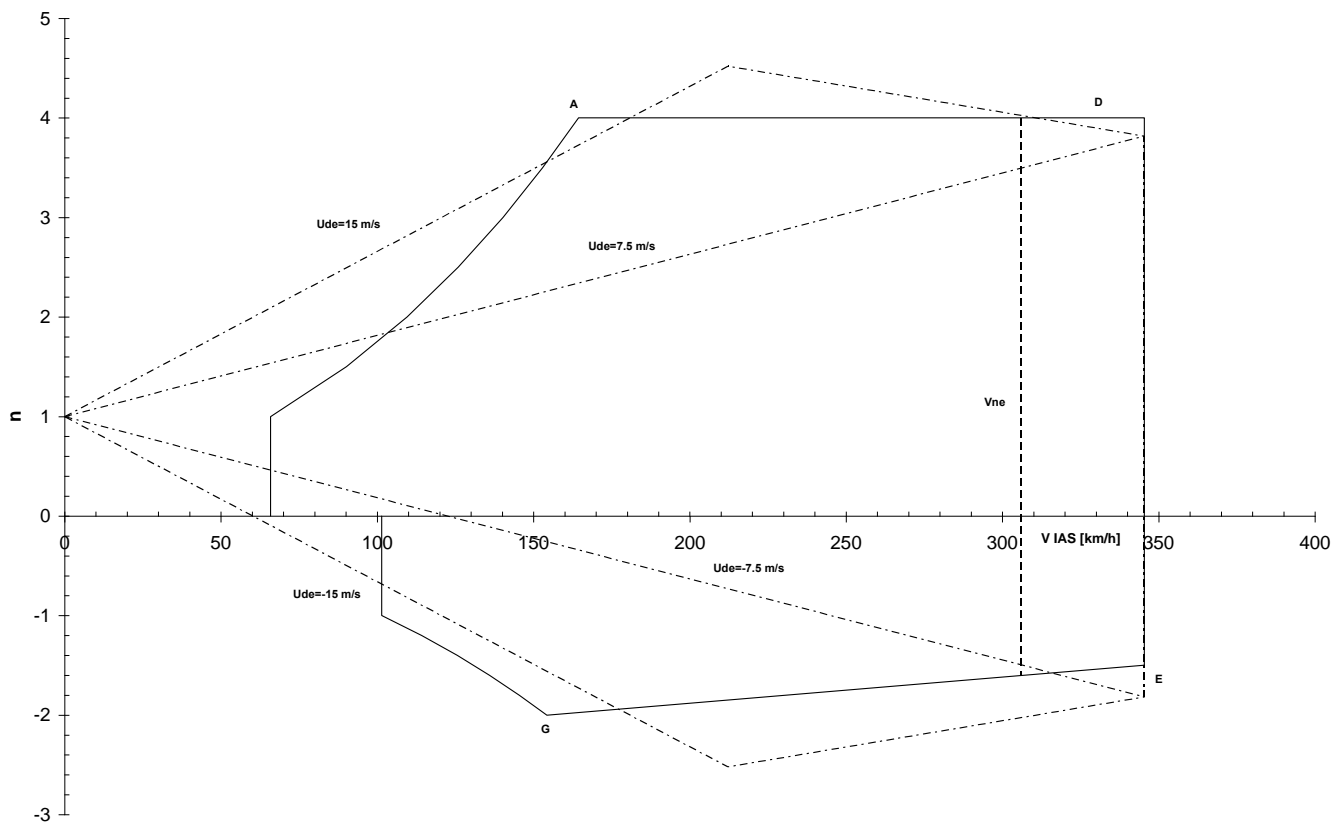
- ostré zatáčky do náklonu 60°

Výstraha

Akrobacie, úmyslné vývrtky a pády jsou zakázány !

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

2.10 Provozní násobky zatížení

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

2.11 Posádka

počet sedadel	2
minimální hmotnost posádky	65 kg
maximální hmotnost posádky	dle 6.2

Výstraha

Dodržujte max. vzletovou hmotnost 472 kg !

Výstraha

Lety IFR (lety podle přístrojů) a lety za podmínek tvoření námrazy jsou zakázány

Druhy provozu

Jsou povoleny pouze denní VFR lety (lety za podmínek viditelnosti země).

Přístroje a vybavení pro denní VFR lety :

- 1 rychloměr (barevně označený dle odstavce 2.3)
- 1 Výškoměr
- 1 Sklonoměr
- 2 Bezpečnostní pásy

2.12 Palivo

- BA 95 Natural

2.13 Maximální počet cestujících

počet sedadel	2
---------------------	---

2.14 Jiná omezení

- Na palubě letounu je KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO.

**Letová příručka pro ultralehký letoun
VL-3A-3**

2.15 Štítky omezení

Poznámka

Uživatel (provozovatel) výrobku zodpovídá za čitelnost štítků po dobu životnosti výrobku

PRÁZDNÁ HMOTNOST	325 KG
MAX. VZLETOVÁ HMOTNOST	472 KG
MIN. HMOTNOST PILOTA	65 KG
MAX. HMOTNOST ZAVAZADEL	15 KG

POVOLENÁ MAX. HMOTNOST POSÁDKY

1/4 NÁDRŽÍ (23 L)	131 KG
1/2 NÁDRŽÍ (45 L)	115 KG
3/4 NÁDRŽÍ (68 L)	98 KG
PLNÉ NÁDRŽE (90 L)	82 KG

NEPŘEKROČITELNÁ RYCHLOST	$V_{NE} = 305$ km/h
MAX. RYCHLOST OBRATU	$V_A = 165$ km/h
MAX. RYCHLOST V PORYVU	$V_C = 210$ km/h
MAX. RYCHLOST S VYS. PODVOZKEM	$V_{LE} = 150$ km/h
MAX. RYCHLOST S VYS. KLAPKAMI	$V_{FE} = 120$ km/h
PÁDOVÁ RYCHLOST	$V_{SO} = 55$ km/h

Nastavení výkonu	otáčky	tlak v sání
	[1/min]	[in Hg]
startovní výkon	5800	27.5
trvalý výkon	5500	27
75%	5000	26
65%	4800	26
55%	4300	24

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

5. Výkony

5.1 Úvod

Kapitola 5 poskytuje údaje o kalibraci rychloměrného systému, pádové rychlosti, výkony a další informace.

Uvedené údaje byly vypočteny na základě letový zkoušek s letounem a motorem v dobrém technickém stavu a za použití průměrných technik pilotáže.

Není-li uvedeno jinak, jsou výkony uvedené v této kapitole platné pro max. vzlet. Hmotnost letounu a v podmínkách Mezinárodní standardní atmosféry (MSA).

5.2 Výkony

5.2.1 Kalibrace rychloměrného systému

IAS	EAS
[km/h]	[km/h]
57	65
70	78
80	87
100	108
120	125
140	142
160	160
180	179
200	198
220	218
240	238
260	258
280	278
300	297
305	302

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

5.2.2 Pádové rychlosti

Pád	Poloha klappek	Výkon motoru	Pádová rychlost	
			IAS [km/h]	CAS [km/h]
Přímý let	Zavřeny	volnoběh	75	82
	„15°“	volnoběh	65	73
	„55°“	volnoběh	55	65

5.2.3 Vzlet

Délky vzletu uvedené v následující tabulce jsou platné v podmínkách 0 m MSA.

	Délka rozjezdu [m]	Délka vzletu do 15m [m]
Tráva	150	280

5.2.4 Přistání

Délky přistání uvedené v následující tabulce jsou platné v podmínkách 0 m MSA.

	Délka přistání z 15m [m]	z toho délka brzděného dojezdu [m]
Tráva	270	80

5.2.5 Stoupání

Optimální rychlost stoupání letounu je 130km/h (70 kts) IAS, při této rychlosti letoun stoupe 6.5 m/s.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

5.3 Další informace

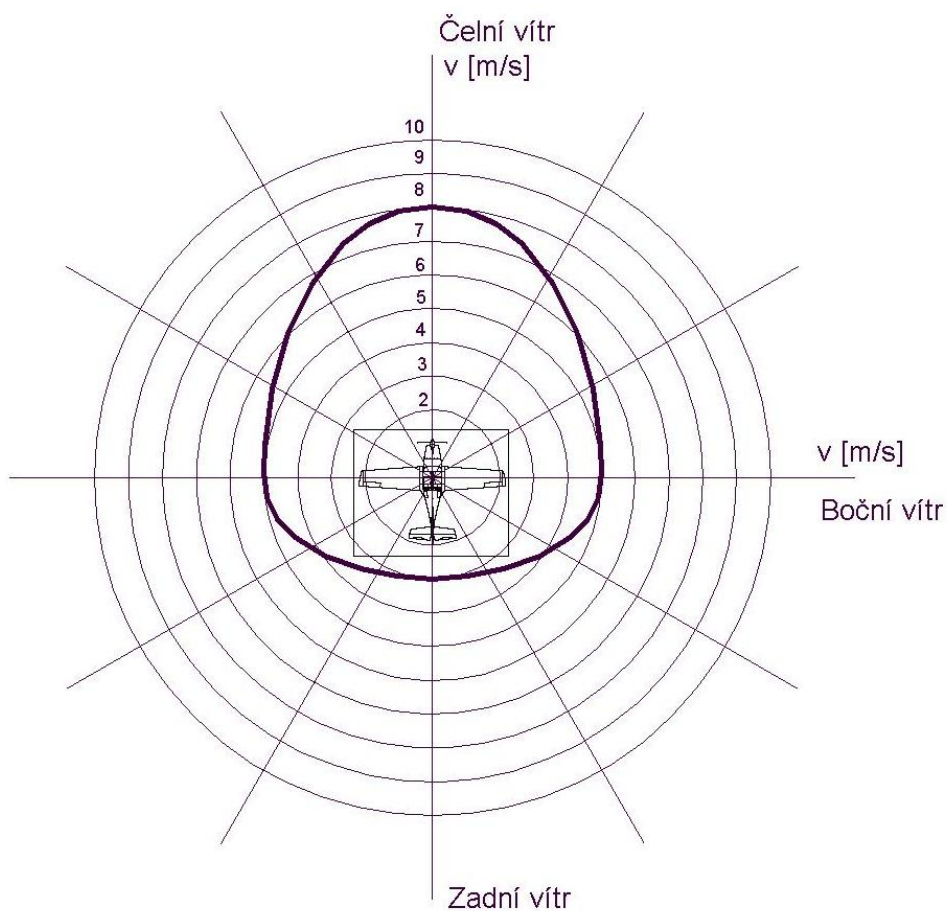
5.3.1 Cestovní let

Režim	Ekonomický cestovní	Maximální trvalý	Max. Vzletový
Časové omezení	neomezeno	neomezeno	max. 5 minut
Otáčky motoru	4300	5500	5800
Plnicí tlak v sání motoru [inHg]	24	27	27.5
IAS [km/h]	210	260	280

5.3.2 Vliv větru na vzlet a přistání

Vzlet je možno bezpečně provést až do rychlosti větru 5 m/s kolmo ke směru vzletu.

Přistání je možno bezpečně provést až do rychlosti větru 5 m/s kolmo ke směru přistání.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

7. Popis letounu a jeho systémů

7.1 Úvod

Tato kapitola popisuje systémy letounu a jeho provoz.

Podrobnější informace o volitelných systémech a vybavení najdete v kapitole 9, Dodatky.

7.2 Drak

Drak letoun VL-3 je celokompozitová skořepina

7.2.1 Trup

Celokompozitová sendvičová skořepina.

7.2.2 Křídlo

Je laminátové s hlavním nosníkem s uhlíkovými pásnicemi, bez žeber, potah je opět sendvičový s pěnou.

7.2.3 Vodorovná ocasní plocha (VOP)

Je stejné konstrukce jako křídlo.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

7.3 Přístrojová deska a ovladače v kabině

1	Pedály nožního řízení	18	Rychloměr
2	Řídící páka	19	Příčný sklonoměr
3	Páka ovládání vztlakových klapek	20	Odpovídač
4	Páka přípusti motoru	21	Radiostanice
5	Páka podélného vyvážení	22	GPS
6	Ovládání vrtule	23	Otáčkoměr
7	Palivový kohout	24	Zásuvka 12V
8	Sytič	25	Jističe
9	Výškoměr	26	Pumpa nouzového vysouvání podvozku
10	Ovládání větrání	27	Záchranný systém
11	Ovládání topení	28	Ruční brzda
12	Magneta + stater	29	Teplota hlav motoru
13	Kontrolka dobíjení	30	Voltmetr
14	Hlavní vypínač	31	Teplota oleje
15	Spínače	32	Tlak oleje
16	EFIS-D100	33	Palivoměr
17	Ovládání podvozku	34	Plnicí tlak motoru

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

7.4 Podvozek

Přistávací zřízení je tvořeno zatahovacím podvozkem s předovým kolem. Hlavní noha je laminátová s hydraulicky brzděnými koly $\Phi 350 \times 150$, předové kolo $\Phi 300 \times 100$ je tlumeno gumovým tlumičem a řízeno pedály nožního řízení. Podvozek se zatahuje pomocí hydraulických válců.

Doporučené huštění:

- hlavní kola $1,6 \pm 0,1 \text{ atm (bar)}$

- předové kolo $1,6 \pm 0,1 \text{ atm (bar)}$

7.5 Sedadla a bezpečnostní pásy

Sedadla jsou integrální součástí trupu. Opěrky tvoří laminátový skelet potažený čalouněným potahem. Pásy jsou čtyřbodové s centrální sponou.

7.6 Zavazadlový prostor

Je tvořen prostorem za posádkou.

7.7 Překryt kabiny

Je z organického skla. Rám kabiny tvoří laminátový profil. Překryt kabiny se otvírá směrem dopředu.

7.8 Pohonná jednotka

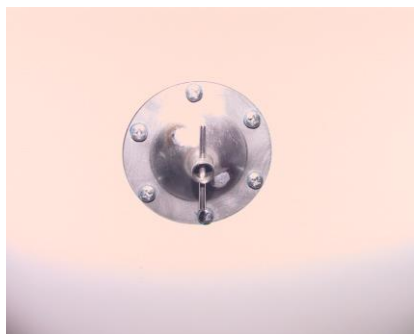
K pohonu letounu VL-3 je použito motoru Rotax 912 . Je to čtyřválcový, čtyřtaktní motor s protilehlými válci, centrální vačkovou hřídelí a rozvodem OHV. Chlazení je kombinované, hlavy válců jsou chlazeny vodou, válce jsou chlazeny vzduchem.

Mazání je suchou skříní. Zapalování je dvojité bezkontaktní, kondenzátorové s magnetem. Motor je vybaven elektrickým startérem, generátorem střídavého proudu a mechanickým palivovým čerpadlem. Pohon vrtule je integrovaným reduktorem s mechanickým tlumením kmitů.

7.9 Palivový systém

Hlavní palivová nádrž o objemu 45 l je integrální součástí každé poloviny křídla kde je umístěno čidlo pro palivoměr. Dále je hrubý filtr, palivový kohout a jemný filtr.

Odkalování a vypouštění nádrže lze provádět pomocí vypouštěcího ventilu na spodní straně křídla.

Letová příručka pro ultralehký letoun VL-3A-3

7.13 Různé vybavení

Letoun VL-3 je mimo standardní vybavení doplněn o následující :

7.14 Přístrojové vybavení

- Letové přístroje :
- Motorové přístroje :